

El gènere en el disseny

Jordi Montaña

L'Objectiu de Desenvolupament Sostenible número 5 busca aconseguir la igualtat real de les dones i els homes, un principi jurídic universal reconegut en diversos textos internacionals sobre drets humans. L'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible impulsa el compromís de la comunitat internacional per a l'assoliment de la igualtat de gènere i l'empoderament de totes les dones i les nenes a través d'un objectiu específic i de forma transversal amb altres objectius.

El món universitari ha estat especialment sensible en aquest aspecte. La Xarxa Vives d'Universitats (XVU) ha fet pública la Declaració de Tarragona, on s'exigeixen unes mesures per a la reducció dels desequilibris existents pel que fa a la situació de la dona a la universitat. Des de fa anys la XVU ha impulsat les *Guies per a una docència universitària amb perspectiva de gènere* per oferir pautes i revisar les assignatures amb recomanacions i indicacions en relació amb els objectius, els continguts, els exemples, el llenguatge utilitzat, les fonts que es fan servir, així com els mètodes docents, d'avaluació i de gestió de l'entorn d'aprenentatge i els seus resultats. Fins ara s'han elaborat 17 guies que s'han traduït a diversos idiomes.

En aquests dies coincidint amb el dia internacional per Eliminar la Violència Contra les Dones han sortit més iniciatives com la que promou la tolerància zero contra els comportaments d'assetjament en el transport públic dels FGC o, com apareixia a *La Vanguardia* el 24 de novembre, "urbanisme de gènere per renovar les zones industrials".

Precisament és en l'entorn quotidià,

en el qual el disseny té un paper determinant, on es poden veure les diferències de gènere. Aquest ha estat l'objectiu del FAD Fòrum *El gènere del disseny*. Una jornada maratoniana amb aportacions internacionals sobre la responsabilitat del disseny en la continuació o no dels estereotips sobre gènere.

La investigació (Gabriel Maher) prova, analitzant més de 10.000 imatges de revistes de moda, la presència masculina (80%) on predomina un estil de vida dominant amb cossos atlètics i la imatge de l'"home amb propòsit". La dones amb els braços enlaire o estirades en postures desmanegades, rendides. Una cosa que es reforça en l'anàlisi de Yolanda Domínguez, *Despertar amb les imatges*, que fa un recorregut sobre la història de l'art i posa en evidència que la mirada masculina

És fonamental incorporar en l'educació, a tots els nivells, la perspectiva de gènere

ens descobreix que les imatges han servit per educar i socialitzar a favor de qui és dominant. Afortunadament es va establir una certa normalitat en l'acceptació de la multiplicitat de gèneres en publicacions com *Candy*, de Luis Venegas.

L'espai urbanístic és un agent coeducador i, com exposa Julia Goula, transmet missatges de forma inconscient. Fins fa poc predominaven els homes dissenyant l'espai públic i ho feien basant-se en l'experiència pròpia. Avui el disseny està basat en l'experiència de l'usuari i, afortunadament, hi ha més dones dissenyadores i arquitectes projectant els entorns

quotidians. Dissenyadores que basen els seus projectes en una perspectiva de gènere i basant-se en la participació de les persones usuàries dels espais públics. La seva base és el codissey, la cocreació i la participació. En els productes tecnològics és on menys apareix la perspectiva de gènere, probablement perquè encara les matèries STEM (ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques, per les sigles en anglès) són prioritàriament un feu masculí i el *gap* tecnològic és evident, com apunta Thais Ruiz de Alda. Hi ha, tot i això, exemples interessants com els mamògrafs de General Electric Health dissenyats amb la participació de dones i que presenta Laura Hernández. L'experiència de les usuàries és espectacular: reducció de l'estrès i participació en les proves que condueixen a una millora del 95% de la qualitat de la imatge.

El gènere en la pràctica professional del disseny encara ha d'evolucionar molt. El client té estereotips molt interioritzats sobre la relació del gènere i les marques que representa. L'experiència professional d'Ivet Gasol, Ana Mir i Daniel Ayuso és diversa, però coincideixen que és fonamental incorporar en l'educació, a tots els nivells, la perspectiva de gènere. Lyona i Javier Royo exposen les seves experiències en un "diàleg il·lustrat". Les conclusions: deconstruir-nos per incloure tothom; existeix la diversitat, evitar la tendència a no incloure; els homes, sovint, quan es busca la igualtat se senten atacats i cal donar protagonisme a les dones, lluitar per les llibertats.

Va finalitzar el FAD Fòrum amb un treball de Jacqueline Kory Westlund sobre robots i gènere. Una interessant investigació amb nens que actuen amb robots i com es reproduïen les diferències: tots dos, nens i nenes, tendeixen a identificar el robot amb el seu gènere. Les conclusions, en una frase: "Soc un robot, no soc un gènere".

D'aquests dies intensos, una conclusió: la iniciativa de la perspectiva de gènere en el disseny avui està més en el sector públic que en el sector privat.●

J. MONTAÑA, professor d'Esade (URL), president del FAD i vicepresident de la Xarxa Vives d'Universitats

El monòlit era per a les cabres

Isabel Gómez Melenchón

Les xarxes s'han tornat boges amb el monòlit. Ja ho deuen haver llegit: una patrulla aèria que comptava ovelles i no per dormir es va trobar amb un monòlit en ple desert de Utah. Utah, pronunciat a la catalana, Iuuu-utaaaa, gairebé sona a ensurt, com a mínim a interjecció exclamativa per assenyalar sorpresa, la que es devien emportar les cabres quan l'artefacte va aparèixer entre l'escassíssima brossa on buscaven el seu modest aliment.

El xai fugitiu, *Ovis canadensis*, xai de les Rocalloses o mufló de les muntanyes és un artiodàctil amb molta mili, ja que va arribar a Amèrica travessant l'estret de Boering fa milers d'anys. Les banyes, les del mascle, poden pesar fins a 14 quilos i fer més d'un metre, raó per la qual en anglès, idioma pràctic com no n'hi ha d'altre, és conegut com a *bighorn sheep*. Diem que les banyes feien un metre abans de trobar-se el monòlit. I si els agafa la dèria de créixer? S'està parlant molt de si els guàrdies de l'avioneta havien experimentat algun efecte després de la trobada, com els nostres avantpassats segons Stanley Kubrick, però i si ara el monòlit no va dirigit a nosaltres, sinó a les cabres?

És una hipòtesi que jo no descartaria de cap de les maneres. A 2001, *una odissea de l'espai*, es planteja

que les mones es van convertir en humans gràcies als àliens, que van deixar un bloc de pedra perquè evolucionéssim. Potser les eminències de l'espai no es van plantejar que el que fariem quan ens convertíssim en éssers suposadament pensants seria clavar-nos garrotades i que acabariem com hem acabat.

Potser després de deixar aquí el monòlit que ens havia de transformar com una vareta màgica van marxar, els extraterrestres, per deixar que ens les apanyéssim solets, i ara, fent inventari, algun d'ells ha recordat l'artefacte que van deixar en un planeta d'aparença formidable i els va agafar per tornar, per trobar-se que amb la vareta en lloc de carrossa ens havíem convertit en carbassa.

Potser volen esmenar el seu error, perquè a hores

I si els aliens es dirigeixen ara a les cabres, després del seu fracàs amb els humans?

d'ara ja es deuen haver adonat que de totes les espècies de què disposaven per fer el canvi cognitiu van triar l'equivocada, una cosa així com a la pel·lícula *El jove Frankenstein*, quan l'ajudant del doctor Frankenstein s'emporta un cervell en formol amb l'etiqueta d'"a-normal". Segurament les cabres ho farien molt més bé amb els superpoders, es limitarien a acoblar-se amb menys suors, a menjar herba més fresca i a comptar humans per agafar el son.●

www.lavanguardia.com

EL MÉS LLEGIT

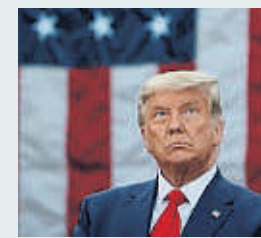
- 1 La infanta Elena visita el rei emèrit Joan Carles I a Abu Dhabi.
- 2 Els usuaris i els treballadors de residències, els sanitaris i els grans dependents, els primers a vacunar-se.
- 3 Detinguda la dona de Mainat per l'assalt de la casa del productor a Canet.
- 4 El Govern es reserva la decisió de les mesures per a la Nit de Nadal i Cap d'Any.
- 5 Isabel Pantoja té 48 hores per respondre al requeriment dels germans Rivera.

EL MÉS VISITAT

- 1 Yukio Mishima, el samurai de tinta. L'escriptor ultranacionalista va encarnar les contradiccions del Japó.
- 2 Biden emprèn el relleu de poders mentre Trump s'enroca en les seves falòrnies.
- 3 La pandèmia agreuja la guerra entre taxistes i Cabify. Busquen conductors VTC que, diuen, se salten les normes.
- 4 Què comprar ja (i què no) per estalviar per Nadal.
- 5 Montserrat Moreno: "La veritat és la invenció d'un mentider".

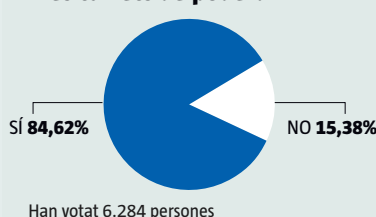
Els beneficis d'airejar-se en un context de restriccions per la pandèmia de la Covid
La Mirada del Lector reflexiona avui al web sobre els efectes de les quarantenes.

El trumpisme podrà sobreviure sense Trump exercint el poder a la Casa Blanca?
L'enquesta del dia al web proposa d'opinar sobre el futur de Trump i les seves idees.

L'ENQUESTA

Kamala Harris obre un nou camí perquè les dones ocupin més càrrecs de poder?

- Kamala Harris se convertirà en presidenta.**
Virginia Silva
- Primera mujer, primera negra, primera asiática... cuántas etiquetas... Me conformaría con que fuera honesta y capaz.**
Elena Rodríguez
- Quizás, en el 2024, Estados Unidos tendrá la primera presidenta de su historia.**
Juana de Jesús